CASA MEMORIALĂ „STEPHAN LUDWIG ROTH"

W. HERMANN

În cadrul desfășurării festivalului cultural „Cibinium'70" a fost inaugurată, la data de 25 septembrie, Casa memorială „Stephan Ludwig Roth", omagiu revoluționarului mediășean, al cărui loc este printre personalitățile de seamă din prima jumătate a veacului al XIX-lea.

Stephan Ludwig Roth, născut la Mediaș la 24 noiembrie 1796, și-a închinat întreaga viață poporului, a cărui ființă a cunoscut-o în toate dimensiunile sale. Militînd pentru dreptate socială și egalitate națională, pentru libertatea și fraternitatea dintre națiunile transilvănene, avînd concepții și atitudini progresiste în problema națională, St. L. Roth și-a meritat pe deplin locul în istoria poporului nostru.

„În această galerie de oameni de seamă ai revoluției, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la adunarea populară cu prilejul împlinirii a 120 de ani de la Revoluția din 1848, *se înscriu Avram Iancu, — Crăiul Munților — conducător înflăcărat al maselor, luptătorii patrioți Eftimie Murgu, Ioan Ghica, Mihail Kogălniceanu, frații Golescu și frații Mureșanu, Simion Bărnuțiu, Gheorghe Barițiu, Ion Ionescu de la Brad, Al. Ioan Cuza, C. A. Rosetti, Vasile Alecsandri, militanții maghiari Petőfi Sándor și Táncsics Mihály, eroul secui Gábor Áron, luptătorii sași Stephan Ludwig Roth, Anton Kurz și mulți alții*".

Legat de masa truditoare, St. L. Roth a înțeles că exploatarea nu cunoaște limite naționale, ajungînd la concluzia că acesteia trebuie să i se opună cei ce muncesc, uniți în baza unor idealuri de esență socială. Pătruns de aceste convingeri, el s-a dăruit luptei pentru realizarea înfrățirii și a eliberării sociale.

Umanistul mediășean s-a ridicat, în contextul marilor frămîntări sociale, cu hotărîre împotriva discriminărilor naționale, pentru recunoașterea limbii române ca limbă de stat. În lucrarea sa „Lupta pentru limbă", Roth precizează: *„...noi avem deja o limbă a țării. Nu este nici limba germană, nici cea maghiară, ci este limba română"*. Nu întîmplător în „Foaia pentru minte, inimă și literatură" din 28 septembrie 1842 se precizează: *„Noi putem fi mulțumiți și recunoscători domnului Roth cu atît mai vîrtos, cu cît știm că, foarte puțini sînt aceia dintre străini, care ne-ar da atîta dreptate cîtă ne dă domnia sa"*.

Participînd la Adunarea Națională de la Blaj, în mai 1848, Roth este alături de români împotriva „unirii" Transilvaniei cu Ungaria și constată în scrierile sale: *„Ideia unui stat al Românilor trăiește în mii de inimi..."*

Stephan Ludwig Roth, intelectual și pedagog cu idei avansate, în cei zece ani de activitate (1822 — 1831) ca învățător și apoi ca rector la gimnaziul din Mediaș, a luptat pentru introducerea unor reforme progresiste în învățămînt, iar în activitatea sa în mediul rural, (Nemșa, jud. Sibiu — între anii 1837—1847 și Moșna, jud. Sibiu — între anii 1847—1849) s-a zbătut pentru luminarea țăranilor, pentru înlăturarea obscurantismului, misticismului, neștiinței de carte.

Organizarea și deschiderea casei memoriale de la Mediaș se înscrie în practica statului nostru de valorificare a tot ce este progresist, avansat în istoria patriei.

În imobilul din actuala stradă V. I. Lenin nr. 10 (fostă str. Pietrelor), în care a locuit Stephan L. Roth ca învățător, fapt amintit și de o placă din marmură neagră așezată pe fațada clădirii în anul 1913, cu inscripția în limba germană *„Aici a locuit St. L. Roth ca învățător, născut la 24 noiembrie 1796, decedat la 11 mai 1849"*, trei încăperi au fost destinate unei expoziții care comunică vizitatorului date biografice, momente mai importante din activitatea pe tărîm pedagogic și social-politic a lui Stephan Ludwig Roth.

Sub poarta boltită, care se deschide spre curtea imobilului, este așezat chipul în bronz a lui St. L. Roth executat de E. R. Boege.

https://biblioteca-digitala.ro

Fațada Casei memoriale „Stephan Ludwig Roth"

Expoziția debutează, în prima încăpere a casei, cu o prezentare succintă a frămîntărilor politice din Europa și din Transilvania în prima jumătate a secolului al XIX-lea ; sînt apoi reliefate date biografice privind copilăria, adolescența, anii de studii ai lui St. L. Roth la Tübingen și apoi la Institutul pedagogic al lui Heinrich Pestalozzi din Yverdon (Elveția).

Se relevă în continuare, prin texte și fotocopii, activitatea pedagogică și publicistică a lui Roth, după întoarcerea sa din străinătate.

Un bust din ipsos al lui Roth executat de F. Hermann, așezat într-o nișă practicată și luminat cu un reflector încheie partea expozițională documentară a casei memoriale.

În încăperea următoare, mai mare și de formă pătrată, sînt expuse obiecte legate de activitatea lui Roth și obiecte rămase din moștenirea lui : un scrin din lemn pirogravat, cu sertare secrete, folosit de St. L. Roth la gimnaziu, pe timpul cît era rectorul acestuia ; două dulapuri și două fotolii, arma sa de vînătoare cu aer comprimat și un încălzitor de pat. Pe pereți se află două picturi în ulei reprezentînd pe părinții lui St. L. Roth (autor necunoscut), un portret a lui Roth, în ulei, executat de pictorul ardelean M. Barner și o compoziție grafică în cărbune, de Horst Zay, reprezentînd pe pedagogul Roth înconjurat de elevi.

Un text face o descriere succintă a vieții sale familiale, în care soarta i-a rezervat lovituri grele. Este urmărit ani la rînd de boală și de moartea care îi răpește mama, sora, doi copii ; rămîne văduv cu cinci copii minori și cu un copil maghiar orfan, pe care-l înfiase. Un destin atît de asemănător cu a multor oameni, care însă nu a înfrînt spiritul său lucid, înflăcărat.

În centrul încăperii sînt plasate două vitrine în care s-au expus publicațiile principalilor biografi ai lui Roth : Andreas Gräser, Otto Folberth, Carol Göllner, alături de aprecierea marelui istoric român Nicolae Iorga : *„Ceeace constituie originalitatea acestui om capabil de a exprima într-un stil personal idei de un adînc adevăr, găsite în cetirea sa desigur, dar și în propria sa intuiție, e, într-o epocă de formule și formalism, desfacerea de «lucruri din afară», căutarea sinceră a soluțiilor în jurul său însuși, prin observație și iubire"* („Neamul Românesc", nr. 40 din 20.II.1925).

O serie de articole apărute în presa contemporană subliniază cu prisosință aprecierea justă a acestei personalități mediești.

A treia și ultima încăpere, de formă dreptunghiulară, alungită, a fost camera de lucru a lui Roth. El prefera, cum relatează biograful său, Otto Folberth, camere de acest gen, deoarece în timpul cînd medita asupra unor lucrări, se plimba incontinuu.

În această încăpere este înfățișat ultimul episod al vieții și activității sale, în perioada anilor revoluției de la 1848—1849. Texte, fotografii, fotocopii, hărți, ne fac cunoscută activitatea sa amplă din această perioadă, subliniind convingerile sale social-politice, pentru care și-a cheltuit fiecare zi a vieții și a plătit cu viața sa. A fost condamnat la moarte prin împușcare și executat pe „Cetățuia" din Cluj, la 11 mai 1849.

O nișă în perete adăpostește un pahar și un pocal din sticlă precum și o tabacheră din cositor, care au aparținut lui Roth. Într-o vitrină sînt expuse mantia și basca purtate de Roth în momentul execuției iar alături, în fotocopie și în traducere în limba română și maghiară scrisoarea către copiii săi, scrisă cu patru ore înainte de execuție. Ea subliniază pentru ultima dată că Stephan Ludwig Roth și-a dăruit viața dorinței de a propovădui sinceritate și iubire, principiile nobile ale umanismului și progresului.

https://biblioteca-digitala.ro